

Capriccio

En dan Capriccio. Om kort te gaan: geen opera die de toets mijner kritiek kan doorstaan. Geen opera die thuishoort in het rijtje Salome, Elektra, Frau ohne Schatten. Der Rosenkavalier heb ik nooit gezien maar daar heb ik wel belangstelling voor. Wat zou er van Capriccio terecht gekomen zijn wanneer Stefan Zweig het libretto had kunnen schrijven? Wij zullen het nooit weten. Maar nu twee en een half uur gebazel over Word oder Musik terwijl we elkaar binnen vijf minuten hadden kunnen vinden in de term Gesamtkunstwerk!? En het tijdstip 11.00 uur verbinden aan de tijdsbepaling Morgen Mittag, dat gaat me toch echt te ver, dat is geen dichterlijke vrijheid meer. Dat had toch ook anders opgelost kunnen worden. Moest het dan per se om 11.00 uur zijn. Ik snap dat Mittag nog wel in de tekst maar had er dan 14.00 uur van gemaakt. En dan die overbodige scenes met een major domus, huisbedienden en een obscure souffleur. Het thema op zich is best interessant maar verdient naar mijn mening een zo abstract mogelijke benadering maar ja, dit moest kennelijk hoe dan ook een lichtvoetige opera worden in die donkere dagen. Die Strauss had wel lef om een werk als Capriccio in 1942 in première te laten gaan. Ik ben nu dus op zoek naar een goede Nederlandstalige biografie van Richard; jij hebt vast suggesties?

Van de regie heb ik evenwel genoten. De bijna naadloze wisseling van tijdvak, van het hier en nu naar de periode van Rameau en Couperin, ja dat is schitterend en de wijze waarop dat in het decor werd uitgevoerd was onvergetelijk. Dat decor vond ik dus ook buitengewoon fraai, een kubus in een kubus in een kubus en dat onder een prachtige belichting! Hoewel tamelijk statisch bleef dit decor van begin tot einde boeien.

Maar de hoofdprijs was toch weer weggelegd voor de muziek! De opening van deze opera met het strijkkwartet, wat een prachtige muziek en de hoorn in de laatste akte. Kortom, het libretto een draak maar voor de muziek een 10! En ook de stemmen wisten te bekoren: de gravin van wie ten onrechte werd gezegd dat zij tegen de grenzen van haar kunnen zong en de regisseur, weliswaar een beetje verkouden of zo maar een prachtige rol; en de beide kemphanen zongen toch ook voortreffelijk. Zo zie je maar weer dat ik ondanks en dankzij toch weer genoten heb.

Over Capriccio zijn we het dus vrijwel geheel eens, zij het dat jij nog wat meer muziektheoretische accenten plaatst. Ik heb bewondering voor de componist Strauss en zijn opera's Elektra en Salomé behoren tot de mooiste en meest indringende kunstwerken die ik ooit zag. Maar Strauss had maar weinig gevoel voor historische context en had kennelijk weinig contact met de realiteit. Als Zweig aangeeft steeds meer hinder van politieke druk te ondervinden schrijft Strauss doodleuk terug: "Die joodse koppigheid! Hoe kun je daar geen antisemiet van

worden! Die trots op het ras, dat solidariteitsgevoel – daarbij voel ik mijzelf anders (-)”. Evenmin vond hij het een probleem directeur van de Reichskulturkammer te spelen. Tja, het zijn telkens weer keuzes die mensen moeten maken. Elektra en Orestes maken toch ook duidelijke keuzes en accepteren iedere consequentie daarvan maar dat zal Strauss dan wel als fatum beschouwen. Met Capriccio legt hij een stelling op tafel die weerlegd danwel bevestigd moet worden. Maar daarover geen eindoordel, geen slotakkoord. Ach, het is toch in feite ook een volstrekt academisch flutprobleem!

Het interview of eerder gespreksverslag van het onderhoud dat Klaus Mann met de componist had is verbluffend, verbijsterend haast. Het doet me denken aan de vele fictieve interviews die Bomans had met een componist, een voetballer, een biljarter of een plaatselijke notabele. Alleen betreft het hier geen luim maar bittere ernst. Ik wil nog steeds een goede biografie over Strauss lezen. Suggesties?

Enno Nuy
